

זכרונותיו בבחינת חלומות, - נזכר ברבו הקדוש, שכל עשיותיו היו מתוך שמחה של מצוה, ולבו התחיל כחפרסם.

באותה שעה עמדה לפני דמות דיוקנו הקדושה של רבו הקדוש ר' הירש הפנה משרת, כאילו עדיין היה בעולם הזה, בזמן שהוא הקדוש, נשמתו בגנוי מרומים, היה אצל ר"ל, והיה מדליק נרות חנוכה ורוקד ושר ומכרכר לפני נרות הקדוש, שאחז מדת זקנו אהרן הפהן, שרואה פניו מתים ומניח אבן ושמה עם השכינה. זיו אור נשמתו הנוראה שופע אורה ושמחה. מיד נתמלא לבו של שמחה ברוך כסופים נפלאים. דחק שמחה ברוך את הגביע בכל פהו, עד שנתכופף הגביע ונתדבקו כתליו זה לזה מבפנים היין זקן על בגדיו ועל הארץ. שמחה ברוך קם ואמר: הן בקשתם שאודיע לכם טיבו של רבי, נשמתו בגנוי מרומים, הגה נספר לכם!

מקצת מן המסובים, שעדיין לא היו ישנים, עשו אונים לדבריו. עמד שמחה ברוך לפני השולחן והיה מרטט בכל גופו וצופה אילך אילך, ומיד הרכין עצמו והרתיע את השולחן ועמד מלא פחד ובהלה, ונטל ת ידיו ונתן עיניו במסובים ונטל את האבנט וסבב על עצמו, ואף הוא בב את-עצמו אחר האבנט, ונסתכל בפני כל אחד ואחד ורצה לומר דבר-ה, אבל שפתותיו נסגרו ולא היה בלחו לפתוח פה מפחד.

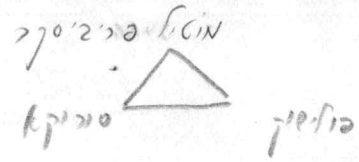
הרים שמחה ברוך את שתי רגליו ברתת ובהרדה והתחיל מרקד כלפי יוון הקודש, עיניו כלפי מעלה וגלגל עינו כולו חיוור ואור פניו כלבת אש תי זרועותיו פשוטות כלפי הלה של הקלוי, כאילו מבקש היה שמחה ין ללפף דבר שהוא סמוי מן העין. והיה מרקד כשעה קלה לאורו של נר-שמה, ארכובותיו כפופות ורגליו משולבות ושתי זרועותיו מרפרפות באויר שהשליך כרעיו על רצפת הבית והיה נשמע קול הפאת כרעיו כמכה עיש. ופתאום קם ועמד, כאילו נבהל ממצעו, ואמר מתוך צחוק של עצבות: וספרתי לכם טיבו של רבי!

בלי שום תוספת-דבור חזר שמחה ברוך אל השולחן ובא וישב על מן. והמסובים ברכו על המזון ועל הגפן וחזרו לבתיהם בשלום. הגשם, שירד כל אותו היום בגבורה, נכלא מן הארץ וריח עצי-חמד מן ההרים. הלכנה עמדה בחדושה ולא היה אורה נפר ביותר, וההלולא היה אפלתם ושמחה את הלב בנועם גווינה.

הורקס 22 (ג'ט"ז) : 69 - 97

nature +

ח. הנו

פּרָקִי מֵהַפְּכָה

I

המלחמה הוסיפה ולא פחתה, אדרבה. לשוא קבעו לה חק וזמנים. בעת הקבועה לא שקטה הארץ. לא בקציר ולא בסמוך להרף ולא באביב. גם בקציר וגם בסמוך להרף וגם באביב דומה היתה המלחמה כאלו אך זה התחילה להפנס בעבודתה האמתית. **משל** לקררה, שנתנה על האש והמים מתחילים להתבלבל ולהעלות הרתיחה.

בקצור, כל הפסלת וכל החלאה צפו ועלו למעלה. רספוטין, מרגלי-חרש, רדיוס-גנרף טמון בתוך ארון-קדש בבית-מדרש איו, טחנת-רוח מניעה בכנפיה איחוז ונותנת סמנים לאשכנזי, גרושי יהודים, יהודים זקנים נתלים על העץ כדין מרגלים...

וכל הארץ מקצה ועד קצה מלאה מלחמה וחשך ועני וחשש-ימות. כליה על האדם וכל דורותיו! הבנים הקרואים לצבא קצו בשנותיהם ככל האפשר, פרצו בדיוקניהם וגלחו בכל יום שצרי-זקנם היטב היטב, עד שנעשו נערים קטנים, נערים מנצרים לגמרי, והאבות הוסיפו והזקינו יותר ויותר - ואין מועיל!

המלחמה פקדה אבות על בנים, זקן על נער - איש לא נקה. זקן ונער, אב ובנים, כלם יחדו יוצאים בצבא. כל העולם יוצא בצבא! כל העולם תופש רובה, מנענע בידיו וברגליו והולך מן הקסרקטין אל בית-המרחץ ומנגן בנגונים.

- סוף אין לה לארורה! - צעקו איש אל נפשו ואיש אל חברו. - מה לעשות לה לקלפה!..

מקץ הימים, לא בעת הקבועה דוקא, כשנפלה הריבולוציה בעולם, נתקים סוף-סוף החלום. היו אז כל האנשים כחולמים: שמחים, תמהים ומתקראים קצת, כדרך שתמהים פעמים ומתקראים מחמת חלום. ואפילו שמים וארץ לא נבראו, דומה, אלא לסיע לחלום: - שמים כחלים, זורחים וצוננים... הפשירו בחוצות השלגים ושמים נטעו במימיהם,

WNI intensified the peculiar madness

armies in retreat pass thru the sktett

סובב סובב הגלגל. נפתחו התמורות הרעות וצמחו כעשב הארץ. החזית נפרצה ותילים שופעים ועולים מכל השדות ומקצות הדרכים ומעל צלעות ההרים, הם וכל קהלם - אימה! ומהם כל הארץ מפניהם. כדרך הפתח והדלת עוברים הם בעיר.

הכלל, שמטת מלחמה.

- אין זאת כי העיר באמצע הארץ עומדת, - אומר ר' שמחה, - לגמרי באמצע, ומשום-כך הולכים ועוברים דרך כאן לאיך-מספר בשעור הגשמי, ואין יוצא להם הקצה... ועוד אפשר, כי נבוכים הם התילים בארץ והולכים וחוזרים וחוזרים והולכים, כי הארץ היא כדורית, ואין להם להולכים מקום מיוחד על קו-המדה, ולפיכך חוזרים והולכים חלילה.

כן כבר עבר פעם גדוד זה של תילים, יקלע בתוך כף-הקלע, בלי שרי-חיל ובלי כלי-חיל, רק דוד-המבשלים עמם לבד, להיותם הולכים לארצותם אי-שם... או, בפעם הראשונה, עמדו אלה, קלין להם בבטנם, ופרצו כל התנורים והוציאו את הטשולנט וכל מאכלי-השבת, מבלי שיוז מעט, וקו כל בתכלית הנקיין, וישבו להם באמצע השוק ואכלו לחסרונם ולמכאובם ואף רקד ורנן. עתה חזר הגדוד חלילה, אותו הגדוד ממש ואותה האיכות - חזותם מוכיחה עליהם: בלי שרי-חיל ובלי כלי-חיל, רק דוד-המבשלים עמם...

- מה הוא זה? - מפרשים להם בני העירה. - אנתנו, כך דעתנו, שכבר עברתם דרך פה פעם אחת...
- לא, לא אנו, - משיבים הללו, - כלומר, עדין לא עברנו. אנו נחשבים גדוד אחר, כן לפי-ערך...
כפי הנראה, שפת-אמת. לפי שיצאו ולא פרצו את התנורים. מדת חסידות כזאת!

sktett in middle of battle field

voice of tradition cuts revolutionary rhetoric down to size

אשרינו ואשרי חלקנו - אומר ר' שמחה - שאין מודדי-אדמה נהוגים אצלנו. כי אלמלא כן - היו המליצים הנאים האלה וכל בעלי-הלשון, שעמדו עלינו, ממליצים ודורשים פרסאות פרסאות ארכות וכברות-ארץ... ומעתה שאין לנו אלא משרתי-חניות, יציעו אלה את ופוחיהם הכתובים וטענותיהם וכל הבטחותיהם הבדויות כארך צמות-המדה שבידיהם.

הללו תאר אחד יש להם - בולשביקו כת אשר כזאת. פושעי ישראל. ותפח רוחם ונשמתם, שלמדו את הריבולוציה עם פרוש רשי! לא על-פי פשט - על דרך הדרש: שלי שלך ושלי שלי... ופנימיות פנתם הרעה נפרת לעין כל, למי שבקי בהם קצת...

בטיסה אחת כשרביט כוכבי-השבת, בהרף אחד של עין, נתפשט הנגע הזה בעולם, הינו, הבולשביק.

- הזכרת-נשמות בעולם, - אומר ר' שמחה, - שכל הקטנים יצאו לחוק... כל הנערים וכל ההדיוטות לקחו להם את הבכורה וישתררו. ואף הגניה נתנה מושלת. מושלת גמורה...

pt?

הגנות צחצחו והזילו טפות-מים נהירות. רוח צונן נשב. ואנשים נגררו בחוצות, הלכו בהמון, נהירים, קורנים, כמחנות של סגי-נהורים, וזמרו והשליכו קולות וקראו וצעקו, - ממש שלפו את הנשמות מתוך גופותיהם! - וחבקו ובכו ונשקו אלה לאלה, ודגלים אדנים מתנופפים ברוח על ראשיהם מלמעלה, וגלגל-שמש מאיר ונוסע עליהם, ונדמה, אשר אתם יוליכו המהנות את גלגל-השמש אל כל אשר יהיה הרוח ללכת...

הארץ לא שקטה עדין ממלחמה. אך במעלה אחרת היתה עתה, במעלה אחרת ובדגל אחר.

- מלחמה בלי אנקסיה ובלי קונטרבוציה, - העתיקו מפה אל פה. *stojans* {
- מלחמה עד סוף הנצחון! - אמרו האומרים.
תינוק, היוצא מבית רבו, ידע להכריז את האמרים האלה ולהפיצם על-פני תבל.

הקורטירים, ששכבו כל ימי המלחמה בקרן-זוית, היו לאנשים ויצאו לאויר העולם.

במחנה כבד עברו בחוצות אל עבר בית-הגתיות, כלם אחוזי רובים וכלם שיר בפיהם:

- קומו ועורו, פועלי-עם!...

שם גדול עשו להם הקורטירים בעיר...

אף-על-פי-כן יצאה הטובה פגומה, הטעם?

הטעם, כי אחרי זרגא - תביר.

כן אומר ר' שמחה הורוץ.

ר' שמחה, בעל-קריאה היה וידע היטב בטעמים.

נשמע בעולם: מורדים החילות... מאסו במלחמה... אי-אפשר לנשבת החפירות...

בנדאי-הודאי! הן לא תרנגולות-דוגרות הם אלה, ומי יישבם...

וחוברי-חברים כאלה התחילו נלחצים ונדחקים לבין קבוצי-קהל ומלינינס:

- הסוף למלחמה! החרות האמתית!...

אף הגניה הורוץ! בתו של ר' שמחה, מלאה טענות:

- הסוף למלחמה, ודי...!

- הנה תכף-ומיד יעמדו ויקבלו את דבריך... - מתרעם ר' שמחה על

הן - אל תתערבי ללא-דין!

- כי ישימו קץ למלחמת האימפריאליסמוס!... - מקטרגת הגניה.

על הצד הזה לגמרי: - מלחמת האימפריאליסמוס!...

יש בה בקניה מההוא סלונא דגיהנום. פגע רע ולא נערה, משחית

רץ! מעת הפרד הלשונות לא נמצאה עוד לשון כלשונה של הגניה.

- מה את סבורה, - שואל לה ר' שמחה, - עם היות שלא למדתי

גרסיה ושרוק הלמס, מפלל שאני בלא-דעת?

אדרבה, נפלאה ממנה דרך יתרון בדבר הזה!...

II

העולם מטרף. העולם מִשְׁשׁוּ, קרוע לקרעים. חבורות חבורות צבורות נבוכות, מנצחות אלה את אלה ובלהג מלהגות. החיים צנופים ברעב ובדמים, באימה ובחשך. וכבריה התיכון - שמבריח את הרעב ואת הדמים ואת האִימה והחשך מן הקצה אל הקצה - החבר פולישוק.

חספו הרוחות והביאו את החבר הנאה ההוא לתוך העִירָה! הספמה - ספרו הבריות - יש לו בכיסו מפטרוגרד עצמה, לְסֹדֵר סדרים. ואפילו נפלא בעיני הבריות מאד: בחור שפליקומה, עור ועצמות קרוע ובלוי, והולך לכבש ערים וכרכים - איש כזהו ונטה מפניו כל הפוגע בו; - ידעו, כי הספמה יש לו מפטרוגרד עצמה, וגם כי בא מועף ברכבת ועליה כתוב באותיות אדמות: הַמֶּת לְבוֹרְגִינִים! החבר פולישוק קבע לו דירתו בביתו של ר' שמחה. הִגִּיה בעצמה הביאה אותו.

ר' שמחה נתרעם בהשאי, רטן לו ברגזו בינו לבין עצמו על החברים ועל החברות ועל כל זרעהמרעים שלהם. לבסוף נתפס: מילא, ישב. מה יכולים לעשות? אחר-כך מן הסתם ילך-לו. אפשר יִעָרָה עליו רוח ממרום וילך. אפשר יתן השם-יתברך ולא יאריך ימים...

ובכן, ישב. בַּיָּלֵד הגדול ישב. ועל הספה הישנה ישן. קפל לו מעילו תחת ראשו וישן. ולמראשותיו, על-גבי הקיר, תלוי הרובה, ועל השלחן - האקדוח וכמה כדורימות פזורים.

- לְאֶתֶר לא הייתי נותן מקום בול, - אומר ר' שמחה, - רק לך נתתי... החבר פולישוק מגחך, כאומר: כאלו אין הדבר תלוי אלא בך וברצונך. תכף-ומיד נפר: פריהדרו!... איש צר ואויב מלגו וּמְלַכְר!

- מה עקר בואך לפה? - שואלו ר' שמחה. מבקש ר' שמחה לדעת דבר מתקן ומלִבֵּן. - לְסֹדֵר סדרים... משיב פולישוק דברים סתם.

- נו, - מיעצו ר' שמחה עצה, - סדר סדרים כאלה, שהמזורים ההם לא יהיו ממזרים! - אין זה ממקצוע שלי - מגחך פולישוק ואומר, כמו טפה טפה מטיף זאף מקפוא.

כפריהנראה, זה עצמו ממזר הגון הוא, הלנאי וקאה אותו ביתו לעולם. חשב ר' שמחה דרכו והשיב יד למרפיו. אך מה שָׁפְתָם החבר פולישוק ביום פתח בלילה. שנתו שלו ספרה בעדו. לילה, חשך ודממה - ופתאם הוא נעקר מעל משכבו, כאלו דלִקָה נפלה חסר-שלום בבית, ותועה ומהלך בחדר אנה ואנה ומבקש איזה מין פצצה... - זה אני... אני... תופסתו מדי פעם הִגִּיה בידיו. - זה אני, חבר פולישוק!...

התולעים באדמה לא ירבו להשחית מאלה! הגאלה השלמה! - תחגור הִגִּיה מתניה כנגד ר' שמחה ותבלבל דברים. - כי גאלה תהיה עתה לפרוֹטֵרִיטִיט!... שלטון הפועלים והאכרים... חדלנה מלהמות ויחדל עני ועבד מן הארץ, אין נכנע ואין מכניע... הקצור, כל העולם קָלו חן וחסד ושלום. וגר זאב עם כבש... פגע רע ולא נערה! רוח-גאלה מפעמת בלבה... תורה ושיטה כזאת לה! והשפט עמה!

רע ומר, ואולת יד. אין תקומה בעולם, ואין מצמד ומצב. אוי, מה היה!... - מה-זאת תעשו, חברים! - צועק ר' שמחה מבלבל ומטרף. - מה-זאת ישו למרירות צרות-נפשנו?

החברים מִלֵּאִים כלי-זין מכף-רגלם ועד שניהם והם משיבים ואומרים: - זכור זאת, זְקֵנָה, ושים על לבך: כל הארץ בידי העם שהתקומם. וְגַם לְהִלּוֹת אל העם שהתקומם?...

- חוסו וחמלו, חברים, הרי אתם רוצה-נפשות, לסטים מְזִינִים, רבונו עולם... - הסר מעלינו שירך, חבר ר' שמחה, רצון חדש ברא בקרבנו רבונר-עולם שלך - להגביה את הבנין, שתהיה לו צִלְקָה...

כה דברי הַנִּיךְ הַנָּגֵר אל ר' שמחה ובשעת-מעשה הוא מגביה את ידו וצוה וקורא:

- נכון, חברים... מסכימים אנו... - הקדוש-ברוך-הוא ברא בנו רצון, שנכף רצוננו תחת רצונו יתברך! - ר' שמחה אל הניך.

- התבונן, התבונן!... - תוקע לו הניך את כפות-ידיו המיבולות והמסאבות מפניו של ר' שמחה. - הראית?... ללמוד משניות אין אנו יודעים! מתהלת זמה האימפריליסטית לא נתתי עין בספר. הבנת?...

וְעִבְרִיָּה אחד כזה נגש אל ר' שמחה, זוקף עליו עיני-לסטים מלאות כח-חיה, כאומר לרצחו נפש:

- לאן אתה, אף-כלב זקן, נדחק, הא? הריני לוחץ רגלך ואתה נעשה! הריני קוֹמֵץ בקמצי ואתה בטל ממציאות, צרעת זְקֵנָה!... ועברך שני נגש אל ר' שמחה, מפהק לו לתוך פניו כבפני כלב, אוחזו בידיו הצדה ואומר:

- מכאן... בודאי הלך ר' שמחה. בעור-שָׁנִי, אפשר לאמר, נמלט מידי המרצחים א בחור ביתו.

אין מעצור להם לעוכרי ישראל! כל בעלי-חמלה יחמלו על נם ישראל, בני-עפר יבקשו רחמים... שבת הבאה עליה ר' שמחה לתורה וברך ברכת-הגומל.

generational rift

אשר מצאך... - מתרגו ר' שמחה על בתו. -- זה אני, זה אני... הניח
לו, בבקשה ממך.
בקצור, בזה בלבד מקדקק היטב טבעי של זה.

העירה ירדה מיום אל יום מטה מטה, שפלה בנמיכות-רוח וכבדה
במרה שחורה ובדומית-אלם, כדורטיר.

- אין ספק - אומר ר' שמחה - כדורטיר, ככמה וכמה דורטירים במקום אחד.
והנה השלשה, שהם עקר צרכי-האדם, שלולא הם הייו של אדם אינם
חיים, שהם: בנים, חיים ומוזנות, אינם על האפן הטוב לגמרי, אלא ההפך
מן ההפך ממש.

הבנים - ממזרים, עברניים, פושעי-ישראל, עמלקים ולא בנים. ¹ החיים -
אין ואפס גמור, ממש נגד נפש ולב ² ומוזנות - יקר מאד במציאות!...
אלא שידוע למי שידוע וכן האמת, כי כתוב: הנה עין ה' אל יראיו...
רק הקושיה ידועה: מאין נלקחו אלה פושעי-ישראל, שמתחלה לא נראו
ולא נודעו כלל?...

מחמת שנשמות כל ישראל ממקום אחד הן נלקחות, ודברים הנלקחים
ממקום אחד הם גלם התחברות אחת, קומה אחת, ולכן כל אחד מישראל
נתפס בצון חברו, כי קומה אחת הם. כמו הגוף, דרך-משל, אם הרגלים
נצות לרעה, האם אין הרעה בכל הקומה?...

וקשה: מנין נלקחו אלה הרשעים האכזרים, הממזרים, פושעי ישראל -
ועמך גלם צדיקים?

- גוואלד - צועק ר' שמחה אל עצמו - גולנים, רוצחי-נפשות, גרי
ישראל ערבים זה בזה, מה תעשו!...

חדשים לבקרים באו לעירה. אלה ב"פפחות" ואלה ב"שינקלים" ואלה
במעלי-עור. והצד השוה שבהם, שכלם ממזרים...

חדשים לבקרים באו אל התניות הגדולות של ברילינט ושל מרגולין
ושל חיים זליג הקרש וטענו עגלות מלאות סחורה והלכו להם.

-- הפקר! הפקר העולם! תרות בעולם... - מתמרמר ר' שמחה. - רק שאין
תרות משד ומחמס, רק שאין תרות מעוכרי ישראל, מ"תרחצ" ומ"תגנב"
מפננה ברפך עד-שקר...
- האם טוב ככה? - הקשה ר' שמחה לפולישוק. - היאך נראה לך, חבר
פולישוק, הטוב ככה?

- ברוך השמו - השיב פולישוק. - לא-כלום; טוב, אף אפשר לאמר...
בולשביק אינו יודע להתאונן...
לא יכול עוד ר' שמחה לסבול. הם לבו בקרבן, לא יכול לעמוד תחתיו
מחמת כעס ומרוצת הדמים.

- טוב? טוב?... צא מביתי!... תחזימי! צ-צא! הבית - ביתי שלי
ש - - לי!...

שצרו פולישוק לר' שמחה בעיניו כפי שעורו שלו, לאט ככה בעפעפיו
והגביהן לאט, כמו בקש לעקרו במבט-עינו ולסלקו מעל הקרקע שבע
אמות. אחרי-כך הביט בפני הגיה וחזר ונתן עין בר' שמחה ופנה ערף
ויצא.

- צאי גם את, הצופה!... - הרתיח ר' שמחה בכעס וקצף. - בולשביק!...
איני מספים! איני מספים!... אפילו לא רגע אחד!... צאי!... ימח שמכם וזכרכם,
עברניים, הדיוטים, שוליי נגרים וסנדלרים!...

בעצם היום הוא חזר פולישוק, נטל את רובהו ועבר לגור בבית-המרחץ.
אימה נפלה אז על ר' שמחה לשמע אדם - מטריף שכזה, רבונו של עולם! -
הולך לגור בבית-המרחץ, וכבר אף שב ר' שמחה בחרטה על כל המעשה. אך
חרטה אינה מעשה-סוחר. ילך וישבר-לו קדקד אף ערף... אל בית-המרחץ -
אל בית-המרחץ, לכל הרוחות השחורות! וברוך כל אחד ממקומו!...

Soroke burns down the squire's mansions

טוב הוא החבר פולישוק, טוב ממנו החבר סורוקא - במראה דמיון כזה!
כי כשהעיר כדלת פתוחה לרונה, בבקשה מכם! - אלה יוצאים ואלה
באים: פרעותניים, בעלי-אגרופים, קלופי עור פני-טרפה שלהם, ועיניהם
מטרפות, רעות!...

רגלי בא החבר סורוקא בדרך העולה מן היער. הולך לו כבשים לראשו,
מעיל-הילים תלוי לו על-גבו ובידו ימשך מאחריו בחבל מכות-יריה קטנה...
ועוד בלילה הוא נשמע בדממת-החשך קול שריקת טחנת-הקיטור
שבסניר-ידובקה הכפר ונצטבעו השמים מכל העברים באדם של אש.

אימה וחרדת-דומיה נתפשטה בכל מלא-העירה.

מפה אל פה: מה קרה? מה קרה? מה קרה?...

מפה אל פה:

- אש בחצר טשופובסקי...

- אש בחצר קובלבסקי...

- אש בחצר הגרף פריניצקי...

כל העירה מקפתי-אש מעברים והיא עומדת נחבאת בחשאי ומקסת-פנים
כתחת כנפי העורב.

טחנת-הקיטור שורקת. פעמוני בתי-התפלה מכים, הומים. כלבים מיללים
על ראשי בעליהם, וסופה מתגלגלת באויר, מגביהה את-עצמה למעלה ונערמת
כהר גדול, פורחת ועוברת ביבבה וממשיכה אחריה את ראשי העצים... ודומית-
עקה פתאם בינתים, מנוחת-מות!...

לעת האירו שמים והתנוודו והתנועעו עבי-עשן ולהבות, כרע נפל החבר
פולישוק על ברכיו על-פני משטח השלג, פרש ידיו לפניו וקרא:

- ריבולוציה, הנה, הִי־הָא!...

- ריבולוציה, הִי־הָא! - מלאה אחריו הגיה.

הביטו זה בפני זה ויקפצו בקפיצה איש על צואר רעהו!...

לילה לילה דלקו השמים סביבות העירה. לילה לילה אדמים השמים, משלהבים ועשנים, ללא כוכב ומזל.

דומה, כאלו בקש החבר סורקא לעקור לא רק את הכוכבים והמזלות בלבד, אלא אף את כל המלאכים, כביכול, והשרפים והאופנים.

כמה לילות ושבועות נתעטפו השמים בשלהבות.

במשך כל השבועות ההם לא נראה סורקא בעיר. עד שבא פעם ועלה ברחוב: כבשים לראשו, מעיל-תילים תלוי על-גבו, אצבעות ידיו אדמות-כחלחלות כעקרי-שרשים תמשכנה מאחוריו בחבל מכונת-יריה קטנה, וכה ילך הלך וצפצף במפתח-ברזל:

— קומו ועזרו, פועלי-עמל...

מפל השלל הרב של הצרות הפריצים, אשר פרעו האכרים, לא הציל סורקא לעצמו אלא מפתח-ברזל, שנפל מתוך דלת מנתצת.

נשמע קולו של סורקא עולה ברחוב, מיד קפצו כל החברים והחברות ממקומותיהם ויצאו לקראתו בקריאות "הוראו!" יחי שלטון הפועלים והאכרים!, בנפנוף כובעים ובטלטול ידיים למעלה, ויתנו קולם פה-אחד בשיר-האינטרנציונל.

לקול השיר נצב החבר סורקא תחתיו, נמשך בכל גופו למעלה, צדד פניו הנקשים והגיע כף-ידו בצדעו...

תפסוהו לחבר סורקא בהמון, בידי וברגליו, הטילוהו באויר, טלטלוהו ועל כפים הביאוהו אל בית-המועצה.

בפתח-הבית נדחק צבור גדול של אנשים ואחריהם נמשכו יהודים מפל העברים כאל ברית-מלה או אל מת-מצוה.

סורקא עמד באמצע החדר, פשט לכל אחד מהבאים את ידו ודבר:

— הא, קָסֶן-נא את ידי, אָפֶס בְּהוֹקֶה!... אף כי אינך בולשביק, כאשר אראה, ומותר לך מן הבורגני אין, ואף-על-פי-כן קָסֶן, כשם שאני יהודי...

בערב של אותו יום היו בבית-משכנו של החבר פולישוק, בבית-המרחץ, הלולים ושמהות.

כל קבוצות החברים והחברות אשר בעיר נקבצו באו אל בית-המרחץ. פולישוק קים מצות הכנסת-אורחים כהוגן. לא חסר דבר מצרכי השמחה,

לא ממאכל ולא ממשקה.

לאור הנר ישבו במעגל כל החברים והחברות על גורי-עצים ועל עביטים הפוכים, והיטיבו את לבם בשומן של חזיר, במליחים, בייש ובטה;

טה שתו כמפרסם: באלונטיות ועד הוצעה השביעית - אחד מתוך כוס ואחד מתוך כלי מטלטל של תילים ואחד מתוך צלחת. שבתוכה כתוב אדם על-גבי לבן: לחם ומלח אכל ואמת קצר...

בחצות הלילה, כטוב לבם באכילה ובשתיה, נודעו בית-המרחץ על כל אצטבאותיו ועל קרשי צלעותיו מחמת רקודים גבורי-הכח, ככל אשר מצאו הרגלים לרקד.

מתוך פוך התנור נשתלחה אש בוערת ולחכה הלכנים המפחמות. האכנים הנערמות מסביב לדוד-המים השחירו, תססו וקרצו שביבי-אש. מעל פני דוד-המים עלה עמוד-הבל עבה עד קורות התקרה השחורה וסכך על-פני האצטבאות. הרגלים דרכו בעקבותיהן. הגופות נתקשרו בשלשלת אחת סובבת ומתנועעת בנענועים, בשלשלת של שמלות מבודרות, כתנות אדמות הגורות-אקדוחים, מגפים, פרעי-שערות, צעקות-שיר, שריקת-שפתים, צוחות-פתע וקולות תך וגרון... הפל בבית-המרחץ רקדו ונסתחרו: הדוד והאכנים, המקוה והאמבטי, הבילות הזרדים הישנים, העביטים, שלשת המזרנים המוטלים על הקרקע, ערמת-לכנים פרועה, תלי שקים ממלאים, ואף-החבר גדליה קפץ על קבו.

או ראה בית-המרחץ האביוני, קרוע הגג והצלעות, בשמחה, בשמחה אחת לכל הימים! בתי גבירים ונגידים בכבודם לא נתכבדו אף באחד מששים של כבוד כזה מיום שהיכל - היכל ובית-המרחץ - בית-המרחץ. אכן, זה היה דרך בשמחה!

אך מה שהיה מפליא ביותר - זה הסוף, סוף השמחה!

השמחה, השיר והרקודים היו בעצם כאויר המקיף ומחולל מסביב להעצם, למה שלא הובן כראוי.

במוצאי לילה, כשכל אחד עשה את פעלו ורקדו בפני עצמו על-פי טבעו ודרכו: אחד מרקד על האצטבה של מעלה ואחד מקפץ בתוך האמבטי הריקה המהבילה, אחד צָנַח בצנחות: הצילו! הצילו!... ואחד עושה את-עצמו כמרכבה ונוסע בבטנו על-פני הרצפה, - נמלט החבר פולישוק כמשגע טרוד-תמה החוצה, רץ אל הנהר וקפץ אל נקבת-הקרח לטבול.

מיד הרגישו החברים בדבר וקמה מהומה ובהלה. הנשים בוכות ומיללות. הגברים רצים בכף-ברזל, עמלים ומבקעים בקרח, אלה נחפזים ומבקעים ואלה צופים ומביטים אל-תוך המים השחורים... מסביב זעקות ודממות-אימה פתאם, יבבת סופת-השלג, פחד ויראה וקול נפוץ-הקרח.. ופתאם הבהיק ראשו של פולישוק מעל המים הזורמים... מהומה, מרוצה, צעקות ודחף... נדחק פולישוק בין קרעי הקרח, התבונן על סביבו, נסמך בידיים שהושטו אליו וקפץ ויצא מהנהר בריא וחזק ורץ ברגליו אל בית-המרחץ וכל הקהל אחריו - בערבוביה רועשת ורצה.

בבית-המרחץ נדחקו כל החברים אצל פלוני שעמד וחרד בכל אבריו, כל אחד משתומם ונהנה ממראה-עיניו.

סורקא עמד עליו, השקוה ייש, חבקו ונשקו על שפתיו הכחללות ודרש בשלומו:

— השיבות את נפשך? השיבות את נפשך, אָמֵר, הָא!...

הָנִיה בכתה וצחקה, פרקה אצבעותיה ובכתה וצחקה, וכל השאָר נודדו לעשות דבר-מה ורעשו והרעישו איש על רעהו.

— מזל טוב! מזל טוב!... קרא פולישוק והניע בהתלהבות את פניו

הכחלים וקפץ אל בית-המוצה, והגיה אחריו. כמעט נמצכה הגיה בין הדלת והמוזחה.

וכל הקהל שוטט על-פני החדר במקהלות מקהלות, איש בפני-עצמו וכלם יחד בכלל אחד גדול, אפף, מתנועע ושורר בשמחה ובהתלהבות:

— מזל טוב! מזל טוב! מזל טוב! מזל טוב!... —
אשר לא נשמע כמוהו מעולם.

רק סורוקא נצב לדלת בית-המוצה והניע ראש אילך ואילך, מחא כף לקול השיר וצעק:

— להכות הארי בתוך הבאר ביום-השלג!...
— מדת-עבודה כזאת!

III

מעשים מלהיבים הלב, לא דרשות וחלקות-לשון וכדומה, מעשים מלהיבים באמת, שלמראם ישכח אדם אפילו להתחכך בבשרו, — אלה לסורוקא. אשו- הגה, נה! שלהבות-אש ומראה לפידים... רעש מלחמה — אף זה טוב, באפשר לאמר!...

אלא שנפלה רוחו עליו, על סורוקא, והוא יושב-לו לפני מכונת-היריה שלו, קורע מתוך חוברת של קנשביקים ניר ומגלגל בסיגרה אחר סיגרה. — בזה העולם כל כלב דבוק בונבו... — טוען סורוקא לפני מכונת-היריה. — בזה העולם כל כלב דבוק בונבו!...

במשך כמה ימים שמעה מכונת-היריה הקטנה את הכלל הזה, שנאמר ונשנה מאה פעם ופעם, עד שעמד סורוקא על רגליו, הניע בראשו כמנער מצל כתפו משא כבד, נק על כף-ידו, ואמר: — שבעת השדים לכם בטבורי! —

אזר את הלציו באקרות, יצא את בית-המרחץ ועבר ברחוב. עבר כאומר: בני זלך וראוי!...

ראוהו אנשים עובר ככה ברחוב וקללוהו מלא-הצורון:

— פרוינדנט, אבנים לו בבני-מעיו!... היאך הולך!... מין תהלוכה לו... שקע, רבונני-של-עולם, תחתיו, פרוינדנציה כזאת, האז נו?... וצריכים להיות נוד בעולם?...

לאן הלך סורוקא ככה בקומה זקופה וברגל ישרה? אי-אפשר לאמר, כי יד בברור לאן, ואם אי-אפשר לאמר כי ידע לאן הוא הולך, מפל-מקום לא בית-המועצה, בנדאי-הודאי לא!...

בית-המועצה דורשים דרשות לעולם, נדים בדרשות, מיתה עליהם! לך מהרה אזנים נעמד ושמע... ומפני דרשות נוהר סורוקא כמפני ת!

אף-על-פי-כן ודוקא בא סורוקא אל בית-המועצה. טפה גדולה הביאה ו... בא ודברו בפיו:

— כך, חברים, כי אגדת לוחמים יהודים תהיה — הנה! לא הועילו כל דברים וכל טענות וכל דחיות בקש.

סורוקא לא איש הוא שישלח דברו לרוח.

— כך, חברים, כי אגדת לוחמים יהודים, ולא עוד! כן הדבר... ועודי ועד נכנסו להועד. התיעצו, התנפחו, שקלו וטרו והתקוטטו אלה עם אלה על-פי הסדר.

— נו, חברים! — עמד סורוקא על ראשיהם. — כבר פסקתם? כן?... תכף- ומיד שינתן על-ידי חמש מאות רובה, עשרים מכונת-יריה, שלש מאות רמוני- יד וחמש מאות אקדוח!... כבר נחתם?... — חבר פולישוק, כנראה לי, יש בך כל הסגלות הראויות להצעות בולשביק בעל-הכרה... כבר נחתם?... חבר פולישוק, אל תספר לי מעשה בזקנתך כשהיתה בלה... כבר נחתם?... המנדט נכתב ונחתם ונתן על-ידו של סורוקא.

האגדה נתקנה.

נקבע שטב ומשמרות ושרי-עשרות.

ראש-האגדה — החבר סורוקא, רוכב בגבורה ובדין על סוס להוט.

סגנו של ראש-האגדה — החבר גדליה, איש על קבו, אף הוא כמוהו כחבר סורוקא, רוכב על סוס לקבחו, קשור בחבלים אל האפק לתפארת ולקאנות, ומתנך במבטי עיניו השחורות את כל קהל הנאספים.

לחנם תמהו התמהים:

מי נתן מיהודים צבא?...

ואף גם למד מוטל פריביסקר המלמד את ר' שמחה לדעת, כי שמגר בך-ענת, שהכה ו' מאות של פלשתים במלמד-הבקר, נתקן בו, במוטל פריביסקר, שהוא מלמד-דרדקי, וזהו לשון מלמד-הבקר, שהוא מפה התלמידים שילמדו, דוקא... ואותם שש מאות — רמו לששה סדרי משנה...

אך כשהיה עובר חיל הלוחמים היהודים ברחוב, ראוי להם לבאי-עולם לשלם במיטב-כספם ולחזות בענג הזה. —

כן אומר מוטל פריביסקר בעצמו.

— חברים! — דבר סורוקא אל צבאו. — שימו לבבכם: — כשמבור מן'ור, קנהו! — לכן כה תלכו!...

— חת שתיים, חת שתיים!...

אחר עמל ויגיעה רבה נשלמה העבודה ושוב נתבטל סורוקא.

לא נצרך סורוקא אלא לשבת ולחכות למעשים יבואו.

אפס התנהגות כזאת לא היתה על-פי דרכו וטבעו של סורוקא.

והמעשים לא התמהמהו לבוא.

פעם ביום שלג ושמש נבוך השוק. היהודים הניחו עסקיהם ורצו: היו מזוכנים ומזמנים לפרעות!...

מפאת קמח — ספרו, — שליהודים נותנים, כביכול, סלת ולגוים קמח

של דורה!...

רבון עלמא ושכינתא בגלותא, וימין ושמאל וסמך וחזר של דין ורחמים, כנפי יונה, כנפי מצוה, מטרוניתא וקן צפור, ישראל מנח בטלית ותפלין בגלות, ויונוס וימברוס בני בלעם, ורומוס ורומילוס, ונחש עקלתון, נחש בריח, ושתי שפתים שנקראות להבות, ושני תפוחים שמיניניהם רוח משיח יוצא, ומלך אסור ברהטים...

ועתה הנח, ר' שמחה, את דאגתך, שאתה דואג... הנח, אני אומר לך... כי כאשר יעלה על דעתך, ר' שמחה, כי לא באתי על אשת-איש ולא הרגתי נפש, גם לא גזלתי רעי, ולובש טלית ותפלין בכל יום ונוטל ידי ומתנהג על-פי דיני התורה כאשר חקקו לנו רז"ל הפוסקים הראשונים והאחרונים בטור ובש"ח ערוך, ואף כי לא עשיתי יותר ממה שמוטל עלי, מפל-מקום אני שמח בחלקי! מה תגידי לי, הַמַּזְזָה... לחיים, ר' שמחה...

בראשו. - שד ולא יי"ש!... ממש כנפים לנשמה, אָאָהוּ... ר' שמחה מתחכך בכתפיו בתנור ושותק. מוטל פריביסקר נותן זב-מליח אל פיו, לועס ומוזג לאטו את הכוס: - הדג אוהב לשוט...

ר' שמחה, אמאי? אמאי אתה, סמוטנע? פתח דברים יותר, שוטה שבעולם!... הבל-הבלים, רפש שברפש... שתה, לחיים! ואל יתיבשו הענפים! המז... כוס-משקה ענין גדול הוא, ענין של טהרה... מטהר את השגוף והכעור שבלב, מאד מאד, אוי-י מאד!... שתה, לחיים, אני אומר לך, וחזר למדרגה שלך...

מוטל פריביסקר הופך את הכוס אל פיו, מקנח בשרוולו את שפמו, מגביה בידו פת-לחם למעלה וגוחן אל ר' שמחה ומלחש לו אל פניו: - רעה אחת, רעה הנה באה... קץ בא, בא הקץ, הקיץ אליך... הנה באה... באה הצפירה אליך, יושב הארץ... באה הצת... קרוב היום... מהומה ולא הדר-הרים... הקונה אל ישמח והמוכר אל יתאבל... דברים מבחרים, ר' שמחה, דברים יקרים, עמק עמק... לנשקם נשיקות גדולות... כל הענין הזה... שתה, לחיים, אני אומר לך, ואל תהי שוטה... יחוקאל, אחי וידידי, אשכילך ואבינך, הוא ספר מיוחד מכל העשרים וארבע... יחוקאל... נפש של העשרים וארבע... שתה, לחיים! ולא ישאר הגוף יבש!...

מעט לעת הופך מוטל פריביסקר את הכוס אל פיו, הופך ומזמר: בְּנֵי, חַיִּי וְמוֹצֵי. בבית נמקה עלטה בשממון ודממה. מבחוץ נשתמעה יללת-רוח ממרת. פתאם לפתע נפלו הרוחות מלמעלה; פקול-מפלתם נאנק הבית בשברון-מתנים וסרה-היללה לחבטו שלגים לחלונות.

חַנִּיָּה, חַנִּיָּה! - צַעַק מוֹטֵל פְּרִיבִיסקֵר. - פת-לחם עודו

(1) זו - בלשון-חסידים: יי"ש בן תשעים ושש מעלות.

עמדו אנשי המועצה והציעו לפני הגוים, שנתקצו וצבאו על הנח-הקואופינטיבה, מלים מתוקות: - חברים, חברים!... מעברים קול המון ורעש: - ולחם-אנשים לא נאכל!... וליהודים סלת!... ממלכת יהודים!... כסויה, את זה הגוף! - בורגני הוא: על-פי הכיסים שלו נפר... חברים!... חברים!...

אז עבר סורוקא עם מחנהו על-פני השוק. לא כדי לעשות מלחמה עם הגוים, כי-אם להראות בלבד, היאך בני-חיל עוברים בסך והיאך הם מזמרים...

מיד הרגישו הגוים בדבר ושקטו. ואף נמצא באותה שעה מובן מאד ונראה בחוש לעין פל לחם-הדורה הצהב, שהוציאו היהודיות מביתן לראיה. מפל-מקום, אז נמצא מובן מאד ונראה בחוש... - לחם של דורה, גם-כן, למשל לאמר... - לשו הגוים בידיהם את פתי-הלחם ושמן לתוך פיותיהם כבדי-הקן וטחנו במלחמות. צא והוצא את בלעם מפיהם, צנינים להם בצדל...

IV

אסופים לתוך אדרותיהם, ר' שמחה לתוך אדרת-שועלים מרוטה מוטל פריביסקר המלמך לתוך אדרת-החולים מקרחה, חתרו להם שניהם מקום בקיר-התנור והתחממו.

שניהם באים בימים. אף כבר שכחו לגמרי, היאך שהיו נערים לאביהם ואמם, עוללים קטנים, אלא שניהם זוכרים עדין היטב את גן-העדן ואת המלאכים כשהם אומרים שירה, ואת עץ-החיים בתוך הגן, ואת איך-הגוף של הקדוש-ברוך-הוא, ושניהם אינם יודעים הקץ...

מוטל פריביסקר ישב, שפל את רגליו המוגפות, רגל על רגל, הניף שים את בקבוק היי"ש, צמצם את עינו ונסתכל בו, מזג מעת-לעת את כוסו והוידה לתוך פיו; והמותר מזה בשרוולו מעל נקבו השחור. היי"ש יורד לפני ולפנים כלפיד-אש, עד עצם נקדת הלב, וקושר קשר חם בבטן. שד ולא יי"ש!...

אוהב ר' שמחה לשבת את מוטל פריביסקר יחד, ובכל פעם יפתח לו למוטל בכבוד: - השם יתברך יעזרנו, שנרחם איש על אחיו וננשע בקרוב, אמן.

טוב-טעם ודעת יש לו, למוטל, תורות גדולות וחכמות יפות, פרושים מתוקים לשומעיהם... ליש ולביא מפלג בתורה וחסידות... שושן סודות... וכשיפתח מוטל פריביסקר את פיו, ימים כלילות היה ר' שמחה יושב יחיב, כל ישראל עם קדוש, כפי שעורו וכפי מדתו, יעמוד או לעיניו ש... זה

S : S SN

Nature

ונשתפרת כגוי... רק בכבודך תפגום, קה!... מפנימה, אמר-נא לי, אין אתה חוזר אל אשתך ואל ילדיך?
 - הנח לי, הנח... אני עוסק בדבר גדול של כל ישראל ולא עת עתה לעסוק ביחיד...
 - מוטל, שוב אין מעצור לך לשוב אל ביתך. אין תופסים עוד לצבא...
 - שמחה, שמחה, שמחה!... למה תבלבל אותי... גוואלד, למה תשליכני מעל מחשבותי!...
 קפץ מוטל פריביסקר על רגליו והתחיל מתנווד בהליכה שכורה ועושה צגול על-פני החדר.
 אחר שכב על הספסל הקשה והצר ודבר אל-עצמו.
 ביד זקנה ורועדת משך ר' שמחה בכובעו וכסה את שיבתו בלשה. רגעים, רגעים צללו בתהום הנשית.

נחפה בפרכת-שלגים נצבה העיירה: מכסה, שוקעת. שלגים - אין שער ברחב ואין שער בקומה... מסביב רודפים רוחות באחזה ורעות ומשוררים ביללה. מלמעלה תלוי הלל-העולם כמנורת-כסף וסופה תבוא מועפה ביעף ותדליק בה כוכבים ולהביאש...
 חיה שעירה, אימת-לבן, מהלכת אילך ואילך באויר, תופסת לה לעיירה כאשר יחפוס איש אגוז בכפו, וצועקת ומבעיתה בקול.
 אין עוף פורח למעלה, אין אדם מהלך למטה. יבוא רוח, יגביה שלג כיריעה למעלה, והנה מקלעים בכסף ובסופה מנשאים פלישוק וסורוקא על-פני הרחוב.
 - הן הן, סופת-שלגו אנו פה! צאי, חברה הניה! - אה-הו!...
 התנשאו סערות-מזרות, נזרקו למעלה גבעות, נשתתחו השכות לבנות.
 - הן הן הן!
 השך לבן סותם את העינים. צנה מקטפת את הפנים.
 - ראשית, להיכן?...

ומתוך הסופה:
 - אין ראשית, חברה הניה, ואין אחרית!...
 - חברה הניה, הלב עלך, הלב שמח להתבקע ברשפי-אש, הן הן!...
 נשתלפו עוות-ירוח ונתחבטו בין פנים לפנים.
 - חברה הניה, - קורא סורוקא מתוך הסופה, - חברה הניה, הגיד-נא לי, מי אני!...
 - אתה מן-הנה!... - צוחקת הניה.
 - חברה הניה, איני יכול לישון... התאהבתי... התאהבתי... אמרתי!...
 - את מי?
 - אותי, נו!...
 - לא!...

- הניה!... פת-לחם הניה.
 - הניה, בתולה שבאה עד שנותיה, הרוח בעצמותיך!...
 מוטל פריביסקר עובר במגפיו הרכים על-פני החדר, נגש לחלון ועומד.
 מעבר לחלון - לילה עמק ורחב, מלא שכרון ולבן עכור.
 - הניה, יכרסמך חזירי!...
 מעבר לחלון - פרס לבן מסער ומסתחר בתמות, לבנות וכוכבי-לכת, בשדים ובמלאכים...
 - על-דרך-האמת, האז - קפץ מוטל פריביסקר ונצב לשטן להניה, שנכנסה ופת בידה. - שהעולם על-דרך-האמת, המז...
 - לך, לך, יהודי חסיד - ושפור!
 - תאלמי שם, הצופה, - נרתע ר' שמחה ממקומו. - עוד תדבריו!...
 - על-דרך-האמת, הא, בתולה שבאה עד שנותיה, הרוח בעצמותיך!...
 האמת מה - שלך היא? ש-לך?... האמת של הקדוש-ברוך-הוא, ט - פשה!...
 חוקמו של הקב"ה קל-פה! א-מת!... גלתה האמת!... ואינך חשה לשטותך, כי את ערות האמת גלית!... ומי שלח לך את הפנים האלה, האז... את דפוס הפה והמצח והלחיים, האז - בתולה שבאה עד שנותיה, הרוח בפניך!...
 - נשמתי מתהפכת בקרבי, - קרא מוטל פריביסקר אל ר' שמחה, וכן הפליג בידיו ועשה מין תנועה משנה, - כל תכן פנימיותי!...
 והתהלך על-פני החדר, פשפש בידיו בכיסיו-מכנסיו ודבר אל-עצמו:
 - בתעין היא אספקלריה... אספקלריה... אף-על-פי שהיא שחורה... -
 כשהיא נעלמת - היא מחשבה סתומה... וכשהיא מתגלה - באותו זמן נפתחו השמים ואראה מראות אלוקים!...
 התהלך מוטל פריביסקר אילך ואילך, חזר למקומו, ישב על-יד ר' שמחה, כבש את ראשו ודבר, שרצונו מאד מאד לנסוע לגור אל הרבי... Gerer Hasid...
 אחר-כך אמר:
 - ואלו היה כנור בידי ואנגן כעת... ואנגן כעת נגון כזה, מלקט מנחלי-מים וסיסד מאבנים יקרות!...
 וכשהריק את הבקבוק אל פיו, ישב ודבר דברים סתומים במיני שרטוטים וציורים וגונים, שישים לשם פעמיו, כביכול...
 - בסתרא דרוין - דבר - אדם... אדם דבריהא רוכב על אריה... פונה לימין ועושה שרטוטים ודרכים ושבלים - -
 ולשמאל אדם ויצירה רוכב על שור ומוטל אש בפיו ומציר ציורים - -
 ואדם דעקיה רוכב על נשר ומוטל רוח בפיו ועושה גונים - -
 מוטל את ידו על עיניו וישב ושתק, גם פתח ואמר לרגעים:
 - רבוננו של עולם, רבוננו של עולם!... תן דעת ושכל בלבי להתעקש...
 באיזה דרך אתחיל להתעקש? ובמה אתחיל להתאמץ? מה אוכל לעשות מנפשי?... רבש"ע, רבש"ע, רבש"ע, איני יודע כל פשר!...
 - הנח, מוטל, את בלבול-הדעת הזה, - אמר ר' שמחה, - הנח!... סבאת

נג אהבי, הינו הך, הרי הינו הך!...
 הלו עיניה של הניה בעגבתן ובשחוקן על-עני חלקת-השלג ומעגובנה.
 כתמרים לבנים מתעלות סופות-השלג על ראשה של הניה.
 - ואת הריבולוציה? אה?...
 - אהא - - בתי!
 - הי הי!... ריבולוציה... א-ה-הו-הו!...
 הסופה מתקוממת ונצבת מעמדה למעלה...
 משוכים זה ביד זה רצו שלשתם בתוך מראה הסופה, בתוך גלגלי-שלג
 וזרחים, בין מדורות לבנות בעלות-כנף.
 - הי הי הי, חשך לבן שלי!...
 הטילה הניה ידיה באויר אל שני עבריה.
 - הי הי - - - הי-הי-הי...
 נבנו באויר מגדלים תועים, נסעו ספות לבנות, התעופפו אלמות-רוח
 והתחבטו בפנים, התנענעו נוקבות שחורות בתוך לבן החלל הנתון; פזזה
 סופה שלוחה, זו שישנה דורות-עולם, סדרי-בראשית, קיסרים ובני-מלכים,
 ישיבות, זקנים ותורה ומצוות ומלך-מלכי-המלכים, והגביהה לוחות לבנים בין
 השמים והארץ...
 - שמעי, שמעי - - - עד שיאור בנפש מכאב ומאור!
 - הי, הי, עזה כריבולוציה!...
 ומתוך לב ונפש:
 - הניה!...
 ובקול אוהב ממש-הלב:
 - פולישוק!...
 - ועל זה האפן איני רוצה לגמרי! - קרא סורוקא והחזיר את שכמו וילך.
 - למה זה אתה, חבר סורוקא? - קראה הניה ועמדה כמצפה.
 פולישוק בא לידי גחוק...
 - מה-זאת היתה לו? - שאלה הניה.
 תסב תסב סופה לבנה, תזרינה גחלי-אש לכל רוח. ידלג חלל העולם,

יצרח.
 אקוויט
 proof-text

ומתוך הסופה הסובבת:
 - שלישיתך בחרב יפלו סביבותיך - והשלישית לכל רוח אורה - את
 תצי הרעב הרעים - ודבר אדם - וחרב אביא עליך - - -
 - הי, מי שם?
 עמדו פולישוק והניה, פשטו ראשיהם לתוך החשך, הגבירו עיניהם,
 הביטו וראו: מתלבט ברוח איש אחד, נופל וקם, מנענע בידיו והולך, ועל
 כתפיו כעין צבא-שמים שפוף.
 - מי שם?
 - אני הוא, אל תיראו! אני!... חפז!...
 נתקרב אליהם ההולך והנה הוא מוטל פריביסקר.

- מאין זה אתה, חבר ר' מוטל?
 - מאין?... מאת פני יחזקאל הנביא... כ-כן!...
 לא הבינו, מה הדברים אשר ידבר.
 - מאת פני מי?...
 - האם לא אמרתי לך?... זה עתה בא... לא הכרתיו, חת-החתה,
 מעודי לא ראיתי את יחזקאל... בא ושאל: מי אתה, בני? אני - משיב אני -
 כך, ר' מוטל אחד... - אמר דרשה על פסוק אחד שלי: "שלישיתך בהרב
 יפלו". - ואז תכף ומיד הבנתי...
 - נו? - שאל פולישוק.
 - לא-כלום. אמרתי...
 - נו? - חזר ושאל פולישוק.
 - נו... לא-כלום.
 - יחזקאל, יחזקאל... - צחקה הניה. - בעבור כוס יתרה שנטל...
 - ואת אל תצחקי! ואת אל תצחקי! - פנה אליה מוטל. - טוב לכתך
 הביתה... אביך אינו יודע מה עושה; יושב ובוכה ובוכה...
 V

היה בקר נהיר, מחספס, סמור כפור ושלג.
 העצים עמדו מצירים - כלולבים. הנדרות - מקשטות ומצלפות בצעצועים
 נפלאים ובעטורים - על טהרת הכסף.
 הבתים תקועים בשלג ובנהרה וזרחים.
 בשמחה ובשיר כמאכלות משחזות חרק השלג תחת צעדי הרגלים.
 בער הקר בלהיטה ובצריבה.
 על-פני עביט הפוך, מבלי הרים ראשו מעל הקרקע, ישב סורוקא לפני
 כוך התנור המתלהב.
 חזרה והיתה לו לסורוקא התבודדות בינו ובין מכונת-היריה הקטנה.
 כמה ימים עברו עליו רק במחשבות וברעיונות.
 באותו יום העתיק פולישוק את מעונו מבית-המרחץ אל תדר, אשר
 שכן לעצמו. זה היה חדר משלם בכל המפללות. תדר שהוא בית שלם, יושב
 בחצר גדולה, בשלוחה ובהשקט.
 - התחבר עמי, - דבר פולישוק אל סורוקא, - החדר גדול, ורק עוד
 הניה, שתבוא אתנו לגור...
 סורוקא התמהמה מלהשיב, כשוקל מאד מאד דברים בטרם יאמר.
 וכן אף נשמעה חריקת השלג תחת צעדי פולישוק בלכתו מעל בית-
 המרחץ, וסורוקא ישב וחזר על הפלל:
 - בעולם הזה כל-כלב דבוק בזנבו.

לא הספיק סורוקא לחזור מאה פעם ופעם על כולו, עד שעמד ויצא לחוץ ושם פצמו אל חצר השטב.
 בחצר השטב ערך סורוקא במערכה את אנשיו, יצא לפניהם, צעד והלך איילך ואילך, עמד, וסגנו החבר גדליה על-ידו, וקרא:
 - חברי! עוד בזה הרגע יש לי הפח לצוות עליכם! על כן - ראשית; טמבור מז'ור!... ושנית - לשים על-לב אחת לעולם! - היל מאגדת הלוחמים היהודים אין לו רשות שלא להתלות ושלא להתרות ולא להשרף ולא להקבר חי!... ועתה, חברים, ככל אשר שמעתם אלי כן תשמעו אל ראש-האגדה החבר גדליה.
 נבוכו המערכות. קול תלונה השאית עבר מן הקצה אל הקצה.
 - חברים, - הקיף סורוקא בידו באויר, - לשמוע לקול הפקדה! ובכן, הראש יהיה לכם חברנו גדליה, ואני מניחכם והולך לעבודתי ולפעלי וכדומה... תודה לכם, חברים, על עבודתכם ועל עזרתכם והיו שלום.
 - קרו-גום מרש! - נתן החבר גדליה קול על סורוקא.
 סורוקא הפנה את כתפו וילך.
 נעלם סורוקא, הוא ומכונת-היריה יחד, כי נשאתהו רוח, רוח חרישית, ואיש לא ידע אנה בא.

VI

בבית ר' שמחה דממה ושממון - עד להפקע!
 ר' שמחה מתהלך ברגו בביתו, מתנווד איילך ואילך כשיח שדוף גשם ורוח. חדלו דברים בינו ובין הניה. אך ראה אותה ויסב פניו, שלא להביט "פרצוף-הטרפה שלה...
 פעמים יבוא מוטל פריביסקר וידבר על לבו של ר' שמחה:
 - אם השם-יתברך יכול לשבת ולראות בצרות העולם ולשתוק, יכולים אנו, ר' שמחה, לסבול. מילא...
 וגם אל הניה ידבר:
 - הגידינא לי, הניה, האף אמנם לא יעלה על דעתך לעולם: מה-זה נעשה עמי?... הרי נתקעת ברחוק רחוק לגמרי!...
 והניה - דבר לא יגע בנפשה, עוברת לה היום כמו אתמול: יפת-תאר כמתארת במחוגה, פיה אדמדם ולחיה לבנות. לפי והדור...
 יגון, יגון, ר' שמחה מתאפק, יושב על קצות רגליו לפני התנור ומבעיר בגוריי-העצים, ולפני התנור אנהו תבוא:
 - אוי-אוי-אוי...
 אלו יכול מוטל פריביסקר להשקיט את יגונו שלו אלו יכול והחריש או שפך את לבו כמים בקול-עננה וברוח גדאה עד עצם נקדת-הלב! - ודמעות יורדות משתי עיניו בלי-הפוגות.
 - הרי נתקעת ברחוק רחוק לגמרי!...

- הניה, הגידינא לי, מה-זאת את עושה בעולם?... התדעי את אשר תעשי בעולם!
 אמר מוטל פריביסקר ונתן בה מבט בהניה, מבט זה על אפנו של ר' מוטל פריביסקר, עד שנתבלבלה הניה לגמרי ולא ידעה אנה תפנה ומה תדבר.
 - אני שואל אותך, מה את עושה בעצם?
 פסע מוטל פסיעות גדולות ועבר על-פני החדר, נכנס לכסאו, הניח ראשו על השלחן וחזר וזקף ראשו וחזר והניח.
 - העולם חרב... העולם חרב... רבש"ע, רבש"ע... העולם בשגעון, בשגעון... מה עושים? מה עו-שים?...
 קם על רגליו וקרא:
 - הניה!... הניה!...
 ואחר-כך חזר והתחיל במה שהפסיק:
 - העולם בשגעון, בשגעון... ואני בשגעון... לגמרי...
 - מוטל, אתמה מאד עליך, - פתח ר' שמחה, - אתמה! מה-זאת קבעת לך בשלך?
 - כי אמיתים!... - שם מוטל יד אל פיו ופנה מעל ר' שמחה.
 - מוטל, - הקפיד ר' שמחה, - לא אבינ!... קמה אתה צופה? על-מה לא תשוב אל ביתך ואל אשתך?
 - לא אותי, לא אותי, את בתך למדו! - צעק מוטל ועיניו אורו כאש. -
 יש לך את מי למדו!...
 נשתתק ר' שמחה. משך את ידו. כמעט שתהלכנה עיניו של מוטל על זה האפן, אף מה שצריכים לאמר לא יאמר או ר' שמחה.
 גזרי-העצים לא בערו. ר' שמחה נאנח. קחש, אשרי! והתעסק בתנור. פח עשה לעצמו והתעסק בתנור.
 אפלולית כחלה הקיפה את החדר.
 מוטל פריביסקר עמד בזוית, התענעע וקחם בנועמה בכניית תפלת "מנחה". בתפלת, שמונה-עשרה, כשאמר, סלח לנו אבינו, כי חטאנו, בכה בחשאי ודמעות ירדו משתי עיניו בלי-הפוגות.

VII

Mott comes to hide his merchandise

נחפרשו סופות: ארכות, משלשלות, עקמות, שעועות ועגלות, ותקעו והריעו על חרות שבעולם ועל קץ הגאולה, (על ענית אמן בקול רם ובהנאת שמחה שנשתתקה) על קול סלסול ברנה ותפלה, שמסיע הקהל לש"ן, על סדרי סעדה שנתפרצו, על חתנים ו"מפטירים" שבטלו - על הדפך הישראלי שנדם. שרקו שמים וארץ מעריבים בכל תנועות ונקודות של אוריתא, אלה סותמים בקמצים: יתירן - הנה!... ואלה שורקים בשורק: יתירן-והו-הוא, הוא!... ואלה מקדדים בחולם - יהויה - ה, ה, הודו!...

ר' שמחה ידידי ואחי, יש לך רב. יש רב. לא חסרנו דבר... לא איש מוטל ויכוב, הא?

אש התנור האירה אל עבר הקיר. על-פני גורי-העצים צצו ועלו פרחים משקדים, נרות-הבדלה קלועים, ועל גלם - להבה אחת כמחתת-זהב גדולה. מתחת לעצים, למטה - גחלים בוערות ככפרי זהב טהור.

— אה, מה הדבר שיצא... — צהל מוטל פריביסקר והחזיק לר' שמחה בתורתו. — לא בשמים היא... ולא מעבר לים... לא לאנטנטה, ההתהיחה, ולא לקפיטל העולמי... כי קרוב קרוב... תחת רגלינו... מעבר לחלון המשלג ילדה הסופה על אנטנטה, על קפיטל עולמי, על דיבולוציה בכל העולם ועל אינטרנציונל.

מתוך ילדת הסופה נשמע קול צחוקה הצוהל של הניה.

— השמעתה? השמעתה? אורא, בתולה שהגיעה לשנותיה... אה, מהתצחק... מרשעת...

— גו-גו?!... — הגיע קול הניה מן החוץ. — ההתהיחה... — תבואי... תבואי!... — קול פולישוק.

יורהו - ויהו - הוא, הוא! — קול הסופה.

ר' שמחה נחבלבל. לא ידע את אשר יעשה. התרוצץ על-פני החדר אילך נאילך, חזר וישב לפני התנור וחזר והתרוצץ.

יורהו - ויהו - הוא, הוא! — קול הסופה על-יד החלון.

VIII

ליד החלון, נכח המקום ששם סערה רוח ורחפו שמלות ושלים ישנים טלואים, ואנפילאות ואדרות-שער פרומות וכובעי-שער התנהגו על-פני לבן השלג שהבהיק כנקיין-שנים, ישב (ר' שמחה) זקנו הלבן יורד לו על ידיו התבלות ומשקפיו, המתקנים בחבלים ובחוט-ברזל של בקבוקי "פילקה" שלעבר, רכובים על הטמו.

הרוח תקעה ושרקה בחוץ על חרות שבעולם ועל קץ הגאלה, על ענינת ברוך הוא וברוך-שמו אמן בקול רם שנשתתקה, על זמירות וטשולנט וקוגל שבטלו, על למוד-התורה שחדל לגמרי-לגמרי ועל אמירת "תהלים" שאף-על-פיכן אומרים עדין הזקנים, שרידי הזקנים, איש איש במרירות-לבו ובקולו הקרוע, ובפרט אותם ללא המזמורים, שאומרים על החוליה...

מוטל פריביסקר התנווד בחדר כמלאך-חבלה, שלא כנהוג באמת, בפסיעות נוראות גדולות אשר לא נראו כמוהן, התיצב לפני ר' שמחה כעץ נחמד למראה בסודות התורה, ממנו תורות וחכמות תצמחנה, לרגעים התיצב ככה לפני ר' שמחה, כמו מתחזיו צמת, ובדקו בעיניו, וגם בדבר הזה - אשר לא נראה כמוהו, בעיניו אלה על אפנו המפרסם של מוטל פריביסקר, ואמר:

— מאי הוא, ר' שמחה, שאמר רבי עקיבא לתלמידיו: כשתגיעו לאבני

שיש טהור אל תאמרו מים מים, שמא תפגנו עצמכם? — הא?

וזאת בדלת:

טחטח!

— מי שם?

— אני, ר' שמחה... פתח!

ובטרם יסגור ר' שמחה את הדלת:

— סגר הדלת!... סגר!

ואת הדלת סגר ר' שמחה.

— זאת? — רמו ר' שמחה על עגלת-חרף קטנה טעונה.

— ואיה הגרון?

— תכף, תכף...

שפתיו של מוטל פריביסקר עקמות ופניו חורים. אזניו מלאות מהתקיעות ומהתרועות.

— למה תביט? קרע את הרצפה, ר' שמחה!

— הפל יש?

— יש מכל... וזלת ה"קומץ" ו"עור-השד".

— שא... שא...

ב"ז"ל הגדול, שמהטוב והרצון ההוא של חיים שלמים רחבים שרה בו עוד זכר מוצט מן המועט, נקרעו קרשי הרצפה.

מעל הקרקע המגלה נדפה צנה טחובה.

מוטל פריביסקר ור' שמחה כפפו את-עצמם על-גבי הקרקע המגלה

כזאבים רעבים בשעת סופה.

מבחוץ נשמעה כעין יללת-זאבים.

הגרין נקש חשאי כשנים.

ונדמה, כי אלה הם מוטל פריביסקר ור' שמחה, שיושבים ומיללים ומנקשים בשניהם.

ארגוניה, מנופקטורה החבושים נגנוו.

המלאכה שלמה.

הרצפה נפקנה. הרצפה שבה להיות כאשר היתה.

— ובמה ידע, הא, ר' שמחה? במה, אני שואל לך, ידע? לא! לא ידע לעולם.

ר' שמחה נזדרז בחפזו אל התנור, ישב והתאמץ להצמיח אש בעצי התנור, לתמס את הבית שנצטנן.

מוטל פריביסקר שוטט על-פני החדר בנריות רגלים וגוף.

— קלו שנות הרעב, קלו... מה לנו רעב, המ?... מה לנו, אני שואל אותך, רעב? מה לנו רשעת הרשעים? לא-כלום, נשא ונסבול!... לא-כלום...

התנור בער. הרוח הגיו בעד פי התנור גרות-אש.

האש נתלהבה והלכה.

— אה, מה הדבר שיצא? מה הדבר שיצא... אמר, ר' שמחה! אל מה דמתה הריבולוציה?... שבע פעמים ריבולוציה ושבע פעמים ממארת!... אל תירא,

- לקראת אויב!... לקראת אויב!...

עבר כשד על-פני בית-המדרש, שם פניו בשלשת הזקנים, שבאו להתפלל מנחה ומעריב:
- ואפילו כדי להגן - צעק בגרון -- על בית-המדרש הזה!...

בחץ מנוסה ומרוצה.
רצים מפני פולישוק על-ימין ועל-שמאל, מכרכרים ורצים וצולעים ונאנחים.

לא נשאר שנים יחד.
דממה מעלימה רחוב ובתים.
תכלת ולבן.
וכאלו לא היתה בזה נפש-אדם מימים רבים.
שממת-שלגים, מכרה-מלח עזוב...
ואדמת-מראה שוקעת השמש. נספג דמה הקודר בשלג.

מתוך הצר השטף לאגדת היהודים הלוחמים, בשעה שאין הפין מבחינה עוד בין דבר לדבר, יצא על סוסו קשור בחבלים אל האכף לתפארת ולנאות, החבר גדליה ואחריו כהר שוטף נמשכו שורות החמושים.
נוצץ השלג.

צפה אל-תוך העינים צנה אפלה.
שרקו צעדי הרגלים בתכלת השלג.
שורה אחר שורה, שנים שנים, במערכה ארכה עלו חמושים ודוממים. כלם עברו תחת מבטי-עיניו של פולישוק, שעמד בצד וזקסם והעצימם בקול:
- חת שתיים, חת שתיים!...

- מיזה נתנכם פה?... נתן פולישוק בקולו על אחדים מן העולים.
ממי הוציא אתכם? ואני צויתכם להשאר לשמירה בעיר!
- חבר פולישוק, התחת גדם או כרות-רגלים אנו, כי נשב תחתינו?
- ממה?... עודכם בשיח משוחחים אתי?... ככל אשר צויתו!... תכף ומיד, מרשו!

- אה, תפול ירכו! - רגנו הנשארים, עצבו חטמיהם ופנו איש לצדו ככלבים מקים.
כרגע נשאו רגליהם וירצו אחר המחנה.

השורות התנועעו על-כני השלג ככתמים שחורים.
עוד מרחוק נראו, סמוך לבית-הקברות הישן, שעברו עליו בשיר וברעש

ואחר-כך שלח מוטל את רגליו, רחמנא ליצלן, על-פני החדר - והזו סדר אחר בפני עצמו! - טובב על קטב מפלא עד לב ונפש, כאשר נראה עין בעין, טובב ומדבר אל עצמו בחשאי ובקול רך ונפול, מחליש-הדעת:
- הוא רוא צלאה, טמירא מפני-נשא... הוא רוא עלאה... עלאה...
ובהתלהבות ולהיטה ובתעופת אצילי-היד למעלה:
- ע-ל-אה!...

וכבר שמע ר' שמחה טרדת קולות בחוץ, הרימא והו-הא וקול רודפים ורצים.

בחוץ היה גם-כן סדר בפני עצמו.
הדוקטור יוקל הבונדיסט זחל מכה ופצוע על ארבע על-פני השלג...
דגל אדם כתוב, תחיל האספה המכוננת" נתעטף ברוח ונתגלגל... הסטודנט פהן ובנו של ר' אהרן שפירא נסים, ופולישוק ואנשיו רודפים אחריהם וקוראים ורועשים בקול...
מוטל עוד דרכו על-פני החדר, אינו רואה ואינו שומע כלום, טובב טובב ומדבר:

- בראשית... בראשית... שמעי בת וראי... שמעי בת וראי... בראשית, פמן - שמעי, תמן - בת, תמן - ראי... שמעי - ש' מן בראשית... בת - פמן אשת-מודע ברשעא וסופא דתבה... ראי - תמן אשת-מודע באמצע... מוטל, מוטל! - זעק ר' שמחה בקול לא-לו - רוצחים... רוצחים... מה הם עושים! בשלמה! מוטל, מוטל, לך אמר להם... מוטל! הם ירצחום נפש... מוטל טובב טרוד במחשבות ומדבר אל עצמו:
- שמעי בת וראי... שמעי בת וראי, שמעי, שמעי...
בחוץ השיג רוח את שמש ושמש את רוח. התעופפו אורות מרקמים, עטרות וחפנים-חפנים של תלתלים צהורים.
אל שמשות-החלונות המצירות בשרביטים וכפות-תמרים נתחבטו קשתות בנגניהן.
נשא יום כעמוד נחושה ורוח.

IX

כגל ירק, שנגרש ונטה למרחוק, רבצו שכבות השלגים הירקקים וארגמן השקיעה עליהם ועל-סביבם.
בין עמודי-העשן, שעלו מארבות הבתים, נתלה הרוח כבין תרנים ועבותות-אניה בלב ימים מקציפים.

ופתאם קול-שמועה בא, רעש, סביכת קולות בחיל ומורא:
- עולים...
- מרצחים...
- מרצחים...
ופולישוק דולק ברחוב, לבוש להבת-שקיעה, ומתיק בימינו אקדוחו מעל צדו:

נהיתה דממה. אז נראה פולישוק בשער, פרעו שערות ועינים, רץ ועבר את החצר בנשימה אחת ועמד לפתל בין שאר העומדים. נגשו החיילים אל איש ואיש מהעומדים לפתל ובדקו בכליו. נשק לא נמצא. העומדים זזו מעל הכתלים. לקול צחוק וקולות זלזול ולעג נפטרו הלוחמים לחוק. ליד הגדר עמד לוחם אחד, כלו לבוש שחורים, ובכה. זה היה יום מפלה, יום של בושה, כל לב כאש בוערת. כל לב זועק חמס. בלילה יצאו החיילים את העיר.

X

כבד כל בית ממרה שחורה ומדאגה. כל עין צופה במשטמה. כל שפתים כחלחלות - אין לבטא בשפתים, אלא לקלל ולקלל ולצעוק חמס. גלה כל אות לטובה מבית, אור פנים והן. נשיה וגניעה מתלחשות, צום וקר מתחרשים... לא זאת היא אשת-החיל, שדגרה וגדלה ילדיה כאשר צוה השם יתברך. לא זה הבעל בעמיו, רב-הפעלים מעיף עין ורגל שלוחה, חופש כאן ומקר שם וגורר גרגיר וצורר צורר ונבהל ואץ וקורא בטעמים בעז והדר כבן-תרנגול, וחולק על אלהים... ולא אלה הן הבתולות, המכינות בכשרון-ידיהן נדוניה להן ומחכות לחתנים. נשיהחיל שוכבות תחתן באפס-פח כעזים נחלות, אבילות, צמוקות-עטינים. הבנים מתים בקצרי-מים. הבעלים-בעמם מתרוצצים כתרנגולים פשוטי גרון שחוט ומטפטף דם... והבתולות - השנה הטובה תדען! העולם נשתטה. שברון-לב... שברון-לב... והשם יתברך הוא היודע! עד שאין לך אלא קום ושכב בתוך הרחוב וצחקי!

בחדש שבט, שהוא זכר למוסר שבט, כדברי מוסל פריביסקר, עונה קניה את בית אביה ועברה אל חדר פולישוק לגור שם. הדבר לא עשה רשם בעיר. כל-כך הפקרות והוללות ראתה העירה ונתרגלה בהן.

דוממת העירה, רואה ודוממת. ולא זאת בלבד, אלא אף אחרת: שהכניס החבר פולישוק אל חדרו אף את נחמה של ר' מאיר השוחט

והרגיו, אלה החיים והחדשים ככל אשר נשאם לבם, את חלומם העתיק של שוכני-עפר.

אחר-כך נבלעו בחשך. בעירה נעצרו החיים. דממת-מות. חשך.

כל הלילה דממה העיר הפתה. ולבקר שב המחנה. בקול שיר ושמחה שב.

- כי גודל של חיילים הולך ושב מן החזית ולא מרצהים! - הודיעו השבים. העירה שבה לתחיה.

army comes to demobilize Jewish brigade

אחר הצהרים נכנסו חיילים אל העיר. נגשו אל בית-המועצה ופתחו: - חברים, הנה לאשר גודל יהודי ישנו אתכם בעיר, על-כן יתפרקו את נשקם. כך, חברים... מה-זאת? הלא, חברים... - עתה, לפי דברינו לעשות: יתפרקו, ולא יותר! - איך תאמרו זאת, חברים? - יטכס להם פולישוק בקול. - הלא הם בעד שלטון החיילים והפועלים... - אל-ינא תצא, גוף, לריב אתנו? הרינו רמונייד למעלה.

כבשת פלה עזובה, בהתפרקה את תכשיטיה, בושו אנשי-החיל היהודים והלכו כבושי-ראש, מחרפים ומקללים בהשאי, איש לנפשו איש לנפשו, בקללות שמצה ונבול, והחזירו נשקם אל בית-הנשק. אכן, המעט החזירו ואת הרב טמנו בבית-המרחץ וב'הקדש' ובבורות הפוחי-האדמה.

החזירו את הנשק ונזעקו כלם כאחד, כל חברי האגדה, אל-תוך הצר בית-המועצה ונצטוו לעמוד לפתל.

קדרו הפנים, חשכו העינים כביציאת הכוכבים. ליד ארבעת כתלי החצר הגדולה עמדו הלוחמים. - שפל... שפל... - התלחשו בדממה. - נכשלונו...

עשרה חיילים ועומי-פנים, דוממים, מאבנים, צופים ומחפכים עמדו באמצע החצר. בכל תנועה שלהם ובכל נדנדוד נרמוזה אימת-מות. שממה החזיקה החצר ומלא השלג הכבוד נרד ותכל.

ואת שפרינצה של ליוור פוטשניק ואת החבר גדליה ואת החבר קנין הנגר וישבו כלם יחד -

קומינה!
- חבל הטילו - דבר לחש בעירה -- מפתל אל פתל לארך החדר: מחיצה בין מטת הנשים למטת האנשים!
ודורשת העירה סמוכים בין סדום לפני ההפכה ובין הקומינה של פולישוק... כמעשה ראשונים כן מעשה אחרונים...
- בנות-ישרים כאלה, אהז תתבקע להן בטנו, רבוננו של עולם!...

ר' שמחה, התלחשו עליו הבריות, - נטרפה דעתו עליו לגמרי והוא דבר מסתפר מאד... אכן, יכולה הדעת להטרף.
ר' שמחה, התלחשו, יושב שבעה ומניע בראשו בלי לאות ולוחש: - אין לי בת... אין לי בת...
"אין לי בת!" - ולא יותר.

ביום הששי בא מוטל פריביסקר אצל ר' שמחה ואמר לפניו תורה על הפסוק: "ען שכחת אותי ותשליכי אותי אחרי גנף" - היאך אפשר, בת ישראל כי תשליכי!...

- אין לי בת... אין לי בת... - ישב ר' שמחה לארץ והניע ראש. הפך מוטל פריביסקר את פניו ממנו והיה שוהה ועומד.
- ר' שמחה, ר' שמחה!... הלא אב אתה!... - קרא מוטל בקול-דמעות. - הלא אב אתה!... הלא איש-ישראל אתה, ואלהים בשמים... למה תחריש!... למה תחריש ולא תפעל!...

- אין לי בת... אין לי בת...
- למה תחשה! - קרא מוטל בככי. - רבוננו, רבוננו של עולם, למה תחשה, אוי, אוי!... למה לא תשגיח על בניך, כי הם בצרה גדולה!...
- אין לי בת... אין לי בת...
- שמחה!... - קפץ מוטל פריביסקר בקפיצת ראש וידים למעלה. - אני רוצה לעבור הקל!... אני רוצה לחלל שבת בפרהסייה!... אני רוצה להיות נואף!... אני אצא קטבעיות שלי!... מרא דכלי עלמא, מרא דכלי עלמא, - אחז בשתי ידיו בפאתי ראשו, - הלואי שלא אוכה לקבורת ישראל!... - אני בולשבין! - ויך בידו על-גבי השלחן עד שנודעו החלונות. - עתה באה, באה העתה!... זין אני מבקש להיות בולשבין!...

- אין לי בת... אין לי בת... - נשמע קולו השומם של ר' שמחה. קפץ מוטל על רגליו הארפות, שוליי-נגדו נתבדרו על פני ר' שמחה, שישב לארץ ולחש: "אין לי בת, אין לי בת!" וכאלו נתפוצצו אבנים כן הפכה הדלת אל המוזהה ופלצות פחות החדר - מוטל איננו

XI

משכבים בהוך השלגים, דחוקים ולחוצים זה אל זה, רבצו הבתים דמשפלים. בכו עליהם הרוחות בכיות מרירות. שקעה עליהם שמש אדמה שוממה.

על-פני השלג כמראה אפלולית סגלית רודפת. דממה בחוצות.

אין שום אדם נראה. אין איש מקבל פני חברו בשלום ואינו מברכו לשלום. דממה ושלג. ודומה: כסה שלג לעולם עיר ומושב, והן טוב והן רע לא ימצאו לעולם את המקום הזה.

אחז בלבד, שנראה מסאב בתוך מלא-לבן השלגים הזפים, היה מוטל פריביסקר. ואף הוא כאחת הנפשות אשר כבר מתו והיא סובבת והולכת בעולם-התהוה.

ערב בדממה ושלג. רחוב קרוש ומשמר בשמש אדמה שוקעת... שורק שורק השלג תחת הרגלים ונותן קול כקול הצנזן הנחתך.

נפתחים לעינים שלגים קרובים ורחוקים וזורחים על ארץ כטליתות של חתנים.

אם בחלום או אם בפעל ממש הוא, מוטל פריביסקר, כאן בין השלגים או אם שכוף-אדם ועזוב יחידי לבדו בזמן הקרוס? מי הוא? אם מלמד עני, שתעה בדרך, או איש מפה-שגעון, שמוחו נתערבב בקדקדו?... אם שהיא רק מדמה, זו הדממה? או קולות הם, שקראו ברעש ואחריהם נעשתה דממה? אינו פקח להבין...

זורחים זורחים שלגים כארגזים-ארגזים של גרות, שהדלקו בפעם אחת ונתרבה האור!...

מה-טוב, כי כבר עיף הוא עדימות!... מה-טוב, כי נכנע הוא בעולם ושוקט! מה-טוב, כי אין לו טוב-לב ושמחה וכל פניה!...
לאטו ילך וישמע כעין דממה וכעין קולות קוראים. לאטו ילך ויתבונן בשלג-יך, המזהיר תחת רגליו.

לנפשו ולאטו הלך מוטל פריביסקר, עד שהשיגוהו קולות אנשים מקרוב, קולות גמורים. אלה הם פולישוק ואנשיו, שנראו ברחוב. כאילו יצאו אלה החוצה להיות לשרים על השלגים הדוממים. נתחלל מוטל פריביסקר, הביט בקניה שהלכה לבושה מעיל-עור, הגורת-אקדוח ומוגפת-מגפים, ויבך לבו בקרבנו. ותוך-רגע חזר ושמח לבו בשמחה, ודבר מוטל אל-עצמו:

- צריך הייתי לקבל יסורים וכבר קבלתי!...

חזר והביט בפיה האדמדמ, בלחיה ובמצחה וחזר ואמר:

- צריך הייתי לקבל יסורים וכבר קבלתי!...

- אה, חבר ר' מוטל, - קבל פולישוק את פניו, - לאן אתה הולך?

לא בקשו אלה לעשות לו אף נחת-רוח להניח לו לגמור את התפלה.
 הלך מוטל פריביסקר את תפלו, פשט את טליתו, התחפש בלבוש
 החתולים המקרה, וילך.
 כל עת לכתו ברחוב בין שני אנשי-החיל המזוינים לא זז מעל עיניו
 ר' שמחה, קרשי רצפת קרועה, והגיה... גרונו התחמם בחמימות רוויה ולבו
 דפק בקרבו כבשעת חשק וחפץ...

ימים רבים עברו, ימים ושבעות.
 אבל - האמנם ימים רבים עברו והלא החבר **סורוקא** מתהלך לארך
 הרחוב!
 לא רבים הם הימים שעברו - רבים המעשים שעשה החבר סורוקא!
 רבים הקנים שבער ורבות הדלקות שהדליק בארץ אשר עבר בה
 מקצה הרחוב, שהחשיך כאבק-שרפה, יצא סורוקא.
 היה ערב-אביב מחליש-הלח.
 דממה רוויה מעפה וחשך, כאשר יהיה פעמים בעמק-הלב.
 נבלעה בבליעת הושט עננת ערב-תכלת יראה.
 רבצה העיר, ברפשה כעו נחלה אבלה, צמוקת-עטינים.
 בעקבות צעדי-הרגלים, הרשומים בתוך הרפש, עקבות גדולים וקטנים
 של אנשים ונשים, הלך סורוקא, עד שבא אל ביתו של פולישוק.
 וכשפתח את הדלת ונכנס לפניו ראו עיניו בחשך חבל משוך מפתל
 אל פהל ושתי מטות לשני צדי הכתלים, ממלאות גופות גופות כפגרים.
 הטה סורוקא את-עצמו אל אמצע החדר וצעק:
 - אתם ישנים, שדים!... קומו: האשפנ-זים קרובים!...

*impressionistic style
 sketch exists as backdrop for competing
 messianic strategies*

התקבצו אליו האנשים מסביב ועמדו ורקעו ברגליהם תחתם.
 - חבר מוטל, - הוסיף פולישוק ודבר, - בא אתנו! הנה לבלושביק,
 חת-הח...
 נשא מוטל פריביסקר את עיניו לעבר הניה, שעמדה בצד, ואמר:
 - אם נגזר עלי שאפול בגיהנום, רוצה אני - כיהודי כשר!...
 - תהי-התהי!... תהי-התהי!... - נתנו האנשים קולם בצחוק.
 ושוב דממה כשהיתה. אין שום אדם נראה. אין איש מקבל פני חברו
 בשלום.

דממה. לבנה שבה עגלה ממעל. צל ארך על-פני השלג למטה.
 - צריך הייתי לקבל יסורים וכבר קבלתי...
 ולרגעים:
 - כי אסור להביט בפניה... אסור, אסור, אסור!...

XII

גם הזמן, שצפו ועלו שמים אחרים על-פני העירה. שמש צעיר יפה-
 קרנים המס את השלג ופתח פתחים של אורה בחוצות. לעסו רוחות את השלג
 בכל-פה, ובכל לעיסה ולעיסה שוטטו להם במחשבות ונגינות של אביב.
 הבתים פשטו את הקולטים הלבנים מעל כתפם והתחממו מעמדים בפני
 השמש, קודרים, זקנים ומרחקים קצת זה מעל זה.
 בכו הגנות בפני השמש המקרין כנערים קטנים.
 קמעא-קמעא הצהיבו השלגים ונפלו לתוך מימיהם.
 שלוליות-מים נתפרשו ברחוב כפרושים גדולים על השמים.
 לפני השערים קפצו עגלים תוהי-עינים וקופי-זנב.
 התנענעו עורבים על ענפי העצים וקראו קרק-קק...

personification

Motl arrested on Henia's orders

מוטל פריביסקר נתכסה בטלית ותפלין - והנה: אין לחץ וחמס בפולס.
 אין רעה ושמחת-בליעל, אלא הכל כבימים ראשונים -
 ה' א' - - - - -
 ואז, בשעת התפלה, כשעמד והמליך את הבורא וקרא בלחש גדול, ה-
 אחד!, באו שני אנשי-חיל וקראו:
 - האזרח מרדוך קרטיק, בשם הרפובליקה הרוסית הסוציאליסטית
 המועצתית אתה נאסר!...
 כמכין עצמו לעין בעין רב תפס מוטל פריביסקר את הניר, שתגש
 לו, ולא ראו עיניו בתוך הניר אלא החתום בלבד: - הניה הרוויץ.
 אחר-כך פנה מוטל פריביסקר אל אנשי-החיל פנים בפנים ואמר:
 - כך...
 - כך, כך... כך אתנו!